

Тема: «Лезги ч1алан словарар чирун»

Ч1ала авай къван гафар, фразиологизмаяр вири рик1ел хуьн, абурун виридан манияр тамамвилелди чир хьун, гьар са гаф гьинай ва гьик1 арадал атайди ят1а лугьун, гьар са гафуниз ч1ала гьихьтин синонимар ават1а фикирда къун ва ихьтин маса моментар вири хуралай чир хьун акьалт1ай четин кар я. Лексикадин и тереф фикирда къуна, гьар са литературный ч1алаз адан гафарин девлетдин жуьреба-жуьре терефриз талукь суварар туьк1урда.

Чпин вилик эцигнавай везифайриз килигна, словарар гьар са жуьре жеда: гафарин баянар гудайбур(толковый), гафарин происхождение , абур гьинай атайбур ят1а чирдайбур (этимологический) , къве ч1аланбур ва я переводдинбур, терминрин, синонимрин, фразеологизмайрин словарар ва мсб жеда.

Чи литературный ч1алахь гьелелиг и словарар вири авач. Лезги ч1алаз ихьтин словарар ава:

1. Лезги ч1алан орфографиядин словарь(М.М.Гаджиев, Р.И.Айдаров, У.А.Мейланова)
2. Лезги ч1алан фразеологиядин словарь (А.Г.Гуьльмегьамедов)
3. Лезги ч1алан омонимрин словарь(Р.И.Айдаров, Ш.А.Мирзоев)
4. Урус ч1аланни лезги ч1алан терминрин словарь (Гь.Р.Рамалданов)
5. Лезги ч1алан синонимрин куьруь словарь (А.Г.Гуьльмегьамедов)
6. Лезги нугъатрин куьруь словарь (Р.И.Гьайдарован «Лезги ч1алан диалектология» ктабда).
7. Урус ч1аланни лезги ч1алан словарь (М.М.Гьажиев)
8. Лезги ч1аланни урус ч1алан словарь (Туьк1уррайбур Б.Талибов ва М.Гьажиев)
9. Школьный русско-лезгинский словарь (А.Г.Гуьльмегьамедов)
10. Лезги ч1алан антонимрин словарь (А.Г.Гьажимурадов)

Баянар гудай, гафарин этимологиядин ва бязи маса словарар лезги ч1алаз гьеле туьк1урнавач.

(Лекция кхьин ва чирун)

Практикадин тапшуругъар.

1. Агъадихъ ганвай предложение синтаксисдин разбор авун.

Пакаман ракъинин нураи тарар, к/валерин къавар чими ийиз башламишнавай.

2. Чара авунвай гаф морфологиядин разбор авун.

3. Дерезалу ва дерезасуз прилагательния чара авуна кхьин.

Ишигълу, хъуьт/уьн, сефил, военный, гуьт/уь, гъуьлуьн, къурай, яру, цавун, гъилин, таран, къец/и, ихтибарлу, къванцин, къуьзуь, багъа.

4. Агъадихъ ганвай гафарикай прилагательния арадиз гъун.

Къуьд, яц/, гуж, пакама, йиф, ц/иг, цур, ц/и, чара, мекъ.

5. Агъадихъ ганвай прилагательное теквилин ва гзафвилин къадарра аваз надежриз дегушун.

Кич/е

6. Ганвай числояр гафаралди кхьин.

8432903, 569426, 43892

7. Ганвай существительния гзафвилин къадарда эцигун.

Мурк, еб, пальто, борщ, риб, паргъа, мук/рат/, легъв, пая, мяден.

(Тапшуругъарин винел к1валах авун)